

Διαφάνεια

Φεβρουάριος 2026

Η ΜΕΤΑ-ΔΙΑΥΓΕΙΑ ΕΠΟΧΗ:

**ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ**

Το πρόβλημα: Το ελληνικό κράτος καταγράφει τεράστιο όγκο δεδομένων για τις δημόσιες δαπάνες, αλλά η πληροφορία παραμένει κατακερματισμένη, αδόμητη και πρακτικά αναξιοποίητη. Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ υφίσταται ως τυπική υποχρέωση, όχι ως πραγματικό εργαλείο ελέγχου.

Η πρόταση: Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ είναι μια κεντρική ψηφιακή πλατφόρμα που ενοποιεί, δομεί και καθιστά προσβάσιμη ολόκληρη την πληροφορία για τη διαδρομή του δημόσιου χρήματος: από την προκήρυξη έως την πληρωμή. Δεν προσθέτει νέα γραφειοκρατία, αλλά αντλεί από τα υπάρχοντα συστήματα και αξιοποιεί τεχνητή νοημοσύνη για αυτόματη ανάλυση και ανίχνευση κινδύνων, ενταγμένη σε ένα πλαίσιο όπου η τεχνολογία λειτουργεί ως εργαλείο δημόσιας προστασίας και συλλογικού οφέλους.

Το διακύβευμα: Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ δεν είναι ένα ακόμη τεχνικό έργο είναι πολιτική επιλογή για τη δημοκρατική λογοδοσία. Μετατρέπει τον πολίτη από παθητικό αποδέκτη πληροφοριών σε ενεργό ελεγκτή του δημόσιου χρήματος. Το παρόν κείμενο φιλοδοξούμε να αποτελέσει αφετηρία δημόσιου διαλόγου για τη θεσμική και τεχνολογική αναβάθμιση της διαφάνειας στην Ελλάδα.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Η «Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2026–2030» επισημαίνει ρητά τη χαμηλή επίδοση της χώρας στα ανοικτά δεδομένα και την περιορισμένη διαθεσιμότητα μηχαναγνώσιμης πληροφορίας, στοιχεία που δυσχεραίνουν την ουσιαστική λογοδοσία και τον αποτελεσματικό έλεγχο του δημόσιου χρήματος. Κρίσιμα δεδομένα σχετικά με τον έλεγχο του δημόσιου χρήματος, αν και θεωρητικά προσβάσιμα, παραμένουν στην πράξη εγκλωβισμένα σε μορφές που δεν επιτρέπουν την αξιοποίησή τους.

Η θεσμοθέτηση της ΔΙΑΥΓΕΙΑΣ το 2010 αποτέλεσε κρίσιμο μεν βήμα προς τη διαφάνεια και τη λογοδοσία, ωστόσο, η μετέπειτα ανάπτυξη πολλαπλών ψηφιακών πλατφορμών δεν συνοδεύτηκε από ενιαίο σχεδιασμό. Το αποτέλεσμα είναι ένα κατακερματισμένο οικοσύστημα όπου οι πληροφορίες διασκορπίζονται σε ασύνδετα συστήματα, χωρίς ουσιαστική διαλειτουργικότητα και χωρίς δυνατότητα ολοκληρωμένης παρακολούθησης των δημόσιων δαπανών.

Οι υφιστάμενες πλατφόρμες λειτουργούν μεμονωμένα και χωρίς συστηματική διαλειτουργικότητα. Η πληροφορία δημοσιεύεται συχνά σε μη δομημένη μορφή (π.χ., απλά αρχεία κειμένου ή εικόνες) γεγονός που καθιστά ανέφικτη την αυτοματοποιημένη αναζήτηση, τον έλεγχο και την ανάλυση κινδύνου. Τα διαφορετικά στάδια μιας δημόσιας δαπάνης (προκήρυξη, σύμβαση, υλοποίηση, πληρωμές) αποτυπώνονται αποσπασματικά σε διαφορετικές πλατφόρμες,

με αποτέλεσμα να μην υφίσταται στην πράξη ένα ενιαίο και αξιόπιστο μονοπάτι ελέγχου (audit trail). τηρείται χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα: η πληροφορία υπάρχει, αλλά παραμένει «θαμμένη» και πρακτικά αδύνατη να αξιοποιηθεί για έλεγχο, συγκρίσεις ή εξαγωγή συμπερασμάτων.

Ενδεικτικό παράδειγμα της ασυνέχειας αυτής αποτελεί το στάδιο των πληρωμών, όπου οι σχετικές πράξεις καταγράφονται στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ με αριθμό ΑΔΑ και στο ΚΗΜΔΗΣ με αριθμό ΑΔΑΜ, χωρίς υποχρεωτική και αυτοματοποιημένη συσχέτιση μεταξύ τους. Παράλληλα, η απουσία τυποποιημένων μηχανισμών καταγραφής και παρακολούθησης των τροποποιήσεων των συμβάσεων, ιδίως ως προς το κόστος, το αντικείμενο και τον χρόνο υλοποίησης, δημιουργεί γκρίζες ζώνες όπου μπορούν να κρύβονται καταχρηστικές πρακτικές.

Παρόλο που οι διαπιστώσεις αυτές συνάδουν με τις τεχνικές ανάγκες που είχαν ήδη αναγνωριστεί στον προηγούμενο σχεδιασμό 2020–2025, δεν μεταφράστηκαν σε λειτουργικές υποδομές. Υπό αυτές τις συνθήκες, η διαφάνεια καταλήγει μια τυπική υποχρέωση που τηρείται χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα: η πληροφορία υπάρχει, αλλά παραμένει «θαμμένη» και πρακτικά αδύνατη να αξιοποιηθεί για έλεγχο, συγκρίσεις ή εξαγωγή συμπερασμάτων.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ: ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ είναι μια κεντρική ψηφιακή πλατφόρμα που ενσωματώνει ένα νέο θεσμικό και τεχνολογικό μοντέλο διαφάνειας για τον έλεγχο του δημόσιου χρήματος. Αξιοποιώντας δομημένα δεδομένα, πλήρη διαλειτουργικότητα μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων του Δημοσίου και εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης, επιτρέπει την ολοκληρωμένη παρακολούθηση της πορείας κάθε δημόσιας δαπάνης — από την προκήρυξη έως και την τελική πληρωμή.

Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ δεν προστίθεται στο υφιστάμενο κατακερματισμένο οικοσύστημα ως μια ακόμη πλατφόρμα. Λειτουργεί ως ενιαία ψηφιακή υποδομή ενοποίησης και ανάλυσης: αντλεί δεδομένα από όλα τα υπάρχοντα συστήματα (ΔΙΑΥΓΕΙΑ, ΚΗΜΔΗΣ, ΕΣΗΔΗΣ, ΓΕΜΗ), τα δομεί, τα εμπλουτίζει αυτόματα και τα καθιστά πραγματικά προσβάσιμα σε πολίτες, δημοσιογράφους, ερευνητές και ελεγκτικούς μηχανισμούς.

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Ενιαία ψηφιακή πλατφόρμα
ελέγχου δημοσίου χρήματος

ΔΙΑΥΓΕΙΑ

Διοικητικές πράξεις

ΚΗΜΔΗΣ

Δημόσιες συμβάσεις

ΕΣΗΔΗΣ

Ηλεκτρονικοί διαγωνισμοί

ΓΕΜΗ

Μητρώο επιχειρήσεων

ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Ενοποίηση δεδομένων • Δόμηση & Εμπλουτισμός • Διαλειτουργικότητα

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ & ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Red flags για ύποπτα πρότυπα

ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΑΝΩΜΑΛΙΩΝ

Εμπροσθοβαρείς πληρωμές

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΚΤΥΩΝ

Πραγματικοί διακαιούχοι

ΑΝΟΙΚΤΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

ΠΟΛΙΤΕΣ

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ

ΕΛΕΓΚΤΕΣ

“ΕΞΥΠΝΗ” ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ

πχ. ΑΦΜ, επωνυμία, αναθέτουσα αρχή

ΑΝΟΙΚΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

API, CSV, Excel για ανάλυση

ΨΗΦΙΑΚΟ ΙΧΝΟΣ

Πλήρης ιχνηλασιμότητα δαπανών

ΤΙ ΕΓΓΥΑΤΑΙ Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Κοινωνικό έλεγχο:

Οι πολίτες αποκτούν τη δυνατότητα να παρακολουθούν την πορεία του δημόσιου χρήματος σε πραγματικό χρόνο. Τα δεδομένα μετατρέπονται σε γνώση και η γνώση σε δύναμη ελέγχου για την κοινωνία.

Ψηφιακό ίχνος δεδομένων:

Δημιουργείται ενιαίο, αξιόπιστο και αμετάβλητο ψηφιακό ίχνος (data lineage) για κάθε δαπάνη απαραίτητο για εσωτερικούς ελέγχους, δικαστική τεκμηρίωση και συνεργασία με ευρωπαϊκούς φορείς όπως η OLAF, η AFCOS και η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO).

Ενεργητική προστασία:

Η πλατφόρμα ενσωματώνει μηχανισμούς πρόληψης (ex ante) και καταστολής (ex post) της απάτης μέσω δεικτών κινδύνου (red flags) για φαινόμενα όπως καταχρηστικές απευθείας αναθέσεις, υπερκοστολογήσεις και καταταμήσεις έργων.

Δυναμική διακυβέρνηση:

Επιτυγχάνεται η μετάβαση από τη «στατική διοικητική δημοσιοποίηση» —όπου η πληροφορία απλώς αναρτάται — στη δυναμική ψηφιακή διακυβέρνηση, όπου η παρακολούθηση είναι συνεχής, τεκμηριωμένη και προληπτική.

ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Η τεχνολογία από μόνη της δεν αρκεί. Για να λειτουργήσει η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ως πραγματικό εργαλείο λογοδοσίας, απαιτείται σαφές θεσμικό πλαίσιο. Η διαφάνεια χωρίς μηχανισμούς επιβολής παραμένει ευχή και γι' αυτό απαιτείται σαφές πλαίσιο συνεπειών για τη μη συμμόρφωση.

Η ευθύνη για τη διαφάνεια πρέπει να έχει σαφή θεσμικό ιδιοκτήτη: έναν Ανεξάρτητο Φορέα με αρμοδιότητες, εργαλεία και υποχρέωση δημόσιας λογοδοσίας. Ο φορέας αυτός θα παρακολουθεί τη συμμόρφωση των δημόσιων οργανισμών, θα επιβάλλει τους κανόνες διαφάνειας και θα απαντά ουσιαστικά στα αιτήματα των πολιτών. Μπορεί να αποτελεί νέα ανεξάρτητη αρχή ή ειδική μονάδα υφιστάμενου θεσμού (π.χ του ΕΑΔΗΣΥ), κατόπιν εξειδικευμένης μελέτης και συγκριτικής ανάλυσης κόστους, χρόνου υλοποίησης και βιωσιμότητας.

Ειδικότερα απαιτούνται:

- νομοθετική ρύθμιση στα πρότυπα σύγχρονων ευρωπαϊκών νόμων διαφάνειας για υποχρεωτική και δομημένη καταχώριση δεδομένων σε όλο τον κύκλο ζωής δημοσίων έργων και προμηθειών.
- ενιαίοι αναγνωριστικοί κωδικοί που ακολουθούν κάθε έργο από τη γέννησή του μέχρι την εξόφλησή του
- κανόνες επικύρωσης κατά την καταχώριση ώστε η διαδικασία να μην προχωρά χωρίς πλήρη δεδομένα
- ανεξάρτητη διακυβέρνηση δεδομένων (data governance) με ετήσιους ελέγχους ποιότητας και
- σαφές επιχειρησιακό πλαίσιο διακυβέρνησης με προσδιορισμό ευθυνών εποπτείας, επιβολής και λογοδοσίας.

ΤΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΔΙΝΕΙ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΗ

Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ θα είναι ελεύθερα προσβάσιμη σε κάθε πολίτη. Μέσω απλής αναζήτησης (με ΑΦΜ, επωνυμία εταιρείας ή αναθέτουσα αρχή), ο/η χρήστης/τρια θα μπορεί να δει συγκεντρωμένη όλη την πληροφορία για τη διαδρομή του δημόσιου χρήματος.

Σε επίπεδο επιχείρησης:

- Επωνυμία, ΑΦΜ, έτος ίδρυσης, νομική μορφή, μέτοχοι, αριθμός απασχολούμενων
- Συνολικός αριθμός δημοσίων έργων και προμηθειών
- Συνολικός και επιμέρους προϋπολογισμός ανά έργο
- Διαδικασίες ανάθεσης (ανοικτός διαγωνισμός, απευθείας ανάθεση κ.λπ.)
- Σύνολο υπερβολάβων με πλήρη στοιχεία

Σε επίπεδο σύμβασης:

- Τίτλος, αναθέτουσα αρχή, ποσό, έτος, διάρκεια
- Φορέας και πηγή χρηματοδότησης
- Σύνδεσμοι προς ΔΙΑΥΓΕΙΑ και ΚΗΜΔΗΣ

Σε επίπεδο αναθέτουσας αρχής (π.χ. ανά υπουργείο):

- Συνολικός αριθμός διαγωνισμών και κατηγορίες αντικειμένων (CPV)
- Προϋπολογισμός ανά έργο
- Συχνότητα επανάληψης συγκεκριμένων αναδόχων
- Στατιστικά διαδικασιών (αριθμοί διαγωνισμών με ανοικτή διαδικασία, αριθμός απευθείας αναθέσεων)

Φίλτρα και εξαγωγή δεδομένων:

- Έτος, ΑΦΜ, ύψος σύμβασης, πηγή χρηματοδότησης, τύπος διαδικασίας, τύπος σύμβασης (έργο, υπηρεσία, προμήθεια)
- Εξαγωγή αποτελεσμάτων CSV ή Excel για περαιτέρω επεξεργασία και ανάλυση

ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ

I. **ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ**

Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ δεν αντικαθιστά τα υφιστάμενα συστήματα ούτε απαιτεί παράλληλη γραφειοκρατία. Λειτουργεί ως η ενιαία ψηφιακή πύλη του Δημοσίου προς τον πολίτη, αντλώντας δεδομένα μέσω διαλειτουργικότητας από όλα τα υπάρχοντα συστήματα.

Με την αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης, και την εφαρμογή κανόνων επικύρωσης στην πηγή (εντός των υφιστάμενων συστημάτων), τα ήδη διαθέσιμα δεδομένα—ακόμη και αδόμητα—ενοποιούνται, δομούνται και εμπλουτίζονται αυτόματα, χωρίς να αυξάνεται το διοικητικό βάρος για τις αναθέτουσες αρχές.

Όπου απαιτούνται βελτιώσεις στα υφιστάμενα συστήματα (όπως στο ΚΗΜΔΗΣ), αυτές στοχεύουν

όχι στη δημιουργία νέων υποχρεώσεων, αλλά στη διασφάλιση της πληρότητας της πληροφορίας. Η πλατφόρμα θα διαλειτουργεί με τη ΔΙΑΥΓΕΙΑ για τη συσχέτιση διοικητικών πράξεων (συμβάσεις, τροποποιήσεις, αποφάσεις πληρωμής), με το ΚΗΜΔΗΣ και το ΕΣΗΔΗΣ για πλήρη ιχνηλασιμότητα από τη διακήρυξη μέχρι την εκτέλεση, και με το ΓΕΜΗ και το Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων για την ταυτοποίηση των συμμετεχόντων με τους πραγματικούς ιδιοκτήτες.

Η διασύνδεση με υφιστάμενα συστήματα παρουσιάζει γνωστές προκλήσεις: ετερογενή τεχνολογικά περιβάλλοντα και διαφορετικά επίπεδα ωριμότητας ανά φορέα. Για τον λόγο αυτό, προτείνεται σταδιακή υλοποίηση με πιλοτική εφαρμογή σε περιορισμένο αριθμό φορέων πριν την οριζόντια επέκταση. Η πλήρης ανάπτυξη εκτιμάται ρεαλιστικά σε ορίζοντα περίπου δύο ετών.

ΙΙ. ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ ΑΠΑΤΗΣ

Στον πυρήνα της ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ βρίσκεται η ενεργητική θωράκιση του δημόσιου χρήματος. Η πλατφόρμα δεν λειτουργεί απλώς ως αποθετήριο πληροφοριών, αλλά ως εργαλείο συνεχούς εποπτείας, που επιτρέπει στο κράτος και την κοινωνία να εντοπίζουν έγκαιρα κινδύνους και αποκλίσεις από τη θεσμικά προβλεπόμενη διαδικασία. Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ αξιοποιεί τη δύναμη των Μεγάλων Δεδομένων (Big Data) και της τεχνητής νοημοσύνης για να συνδέει όλα τα στάδια μιας δημόσιας δαπάνης —από τη διακήρυξη και την ανάθεση έως τις τροποποιήσεις και τις πληρωμές— σε ένα ενιαίο και συνεκτικό ψηφιακό ίχνος.

Οι βασικοί μηχανισμοί πρόληψης και ανίχνευσης περιλαμβάνουν:

Δείκτες κινδύνου (AI red flags):

Αυτοματοποιημένη αναγνώριση προτύπων που συνδέονται με καταχρηστικές πρακτικές, όπως επαναλαμβανόμενες απευθείας αναθέσεις, μοναδικές προσφορές, υπερβολικές τροποποιήσεις συμβάσεων και κατατμήσεις έργων. Οι δείκτες

δεν παράγουν συμπεράσματα ενοχής· λειτουργούν ως μηχανισμοί στόχευσης των ελέγχων εκεί όπου οι αποκλίσεις είναι στατιστικά σημαντικές. Οι δείκτες κινδύνου δεν συνιστούν απόδειξη παρανομίας, αλλά μηχανισμό ενεργοποίησης διοικητικών και, όπου προβλέπεται, δικαστικών διαδικασιών σύμφωνα με ειδικό θεσμικό πλαίσιο.

Έλεγχος «δανεικής εμπειρίας» (AI Capacity Checks):

Υποχρεωτική καταγραφή όλων των υπεργολάβων και όσων παρέχουν τεχνική ικανότητα σε διαγωνισμούς. Η πλατφόρμα σαρώνει σε πραγματικό χρόνο αν το ίδιο προσωπικό ή η ίδια εμπειρία δηλώνεται ταυτόχρονα σε πολλαπλά έργα, μια πρακτική που επιτρέπει σε μη αξιόπιστους αναδόχους να προχωρούν στη σύναψη συμβάσεων.

Εντοπισμός εμπροσθοβαρών πληρωμών (Anomaly Detection):

Αλγόριθμοι ανίχνευσης ανωμαλιών συγκρίνουν αυτόματα τη ροή πληρωμών με την πιστοποιημένη φυσική πρόοδο κάθε έργου, señalίνοντας συναγερμό όταν οι πληρωμές προτρέχουν σημαντικά των παραδοτέων ένδειξη που συχνά προηγείται εγκατάλειψης έργων ή πτώχευσης αναδόχων.

Παρακολούθηση εκπνώσεων και τιμολόγησης:

Συστηματική καταγραφή των ποσοστών έκπτωσης σε σχέση με τον προϋπολογισμό και έλεγχος συμβατότητας των τιμολογίων με την αρχική προσφορά για τον εντοπισμό υπερκοστολογήσεων.

Συγκριτική αξιολόγηση αναθετουσών αρχών:

Ετήσιες αναφορές συνθέτουν αυτόματα το προφίλ κάθε αναθέτουσας αρχής (πόσες αναθέσεις, με ποια διαδικασία, ποιοι ανάδοχοι επαναλαμβάνονται) αναδεικνύοντας συστηματικές αποκλίσεις από τον μέσο όρο.

Ανάλυση δικτύων πραγματικών δικαιούχων (Network Analysis):

Διασύνδεση με ΓΕΜΗ και Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων για εντοπισμό κρυφών συνδέσεων, όπως πολλές εταιρείες με τον ίδιο ιδιοκτήτη ή συχνές μεταβολές ιδιοκτησίας πριν από μεγάλους διαγωνισμούς.

Έξυπνη αναζήτηση σε φυσική γλώσσα:

Μέσω τεχνολογιών Επεξεργασίας Φυσικής Γλώσσας (NLP), η πλατφόρμα επιτρέπει τη διεξαγωγή «βαθιάς έρευνας» (deep research) σε αδόμητα δεδομένα. Ο χρήστης μπορεί να θέτει σύνθετα ερωτήματα (π.χ. «ποιες συμβάσεις πληροφορικής τροποποιήθηκαν πάνω από δύο φορές το 2024») με απαντήσεις ακόμη και από το σώμα κειμένου συμβάσεων.

Με τους παραπάνω μηχανισμούς, η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ μετατρέπει τη διαφάνεια από παθητική δημοσιοποίηση στοιχείων σε ενεργό υποδομή πρόληψης, εποπτείας και λογοδοσίας. Ο έλεγχος παύει να είναι εκ των υστέρων και αποσπασματικός και αποκτά συστηματικό, τεκμηριωμένο και προληπτικό χαρακτήρα. Οι μηχανισμοί αυτοί δεν υποκαθιστούν την ανθρώπινη κρίση και τον θεσμικό έλεγχο λειτουργούν ως εργαλεία προτεραιοποίησης που επιτρέπουν στους ελεγκτές να εστιάζουν εκεί όπου οι ενδείξεις είναι ισχυρότερες. Η τελική αξιολόγηση παραμένει πάντα ανθρώπινη υπόθεση.

III. ΑΝΟΙΚΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ θα παρέχει διεπαφή προγραμματισμού (API) και ανοικτά δεδομένα που επιτρέπουν σε πολίτες, ερευνητές, δημοσιογράφους και την κοινότητα μηχανικών λογισμικού να αναπτύσσουν ανεξάρτητα τα δικά τους εργαλεία ανάλυσης, πολλαπλασιάζοντας τη διαφάνεια και τον κοινωνικό έλεγχο. Η πλατφόρμα προτείνεται να υλοποιηθεί με αρχιτεκτονική βασισμένη σε ανοικτά πρότυπα και ελεύθερο λογισμικό/λογισμικό ανοικτού κώδικα (free/ open-source software), με αξιοποίηση σύγχρονων κρυπτογραφικών μηχανισμών για τη διασφάλιση της ακεραιότητας, της μη αλλοίωσης των καταγραφών και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Η επιλογή αυτή διασφαλίζει την τεχνολογική ανεξαρτησία του Δημοσίου, την αποφυγή εξάρτησης από συγκεκριμένους προμηθευτές (vendor lock-in), τη μείωση του κόστους καθώς και τη δυνατότητα σταδιακής εξέλιξης του έργου.

IV. ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ο σχεδιασμός θα αξιοποιήσει διεθνείς εμπειρίες: το Open Contracting Data Standard (OCDS) για τη δομημένη δημοσίευση δεδομένων σε όλο τον κύκλο ζωής των συμβάσεων, τα Red Flag tools της Open Contracting Partnership για την ανίχνευση κινδύνων, καθώς και τις βέλτιστες πρακτικές συστημάτων όπως το Portal da Transparência της Βραζιλίας, το USAspending.gov των ΗΠΑ και το KONEPS της Νότιας Κορέας.

Διευκρινίζεται ότι, η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ είναι εργαλείο ελέγχου, όχι παραβίασης της ιδιωτικής ζωής. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων αποτελεί θεμελιώδη αρχή και κόκκινη γραμμή στον σχεδιασμό της πλατφόρμας. Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ υιοθετεί μια σαφή αρχή: ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων (GDPR) προστατεύει την ιδιωτική ζωή, όχι την αδιαφάνεια στη διαχείριση δημόσιου χρήματος. Για πράξεις που δημιουργούν δικαιώματα, υποχρεώσεις ή οικονομικό όφελος από δημόσιους πόρους, η δημοσιότητα των ουσιωδών στοιχείων (συμπεριλαμβανομένων των ονομάτων φυσικών ή νομικών προσώπων που ωφελούνται) αποτελεί προϋπόθεση δημοκρατικής νομιμοποίησης.

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ δεν είναι ένα ακόμη τεχνικό έργο ψηφιακού μετασχηματισμού. Είναι μια πολιτική επιλογή που αφορά τον τρόπο με τον οποίο το κράτος λογοδοτεί στους πολίτες. Το έργο είναι τεχνικά εφικτό και υλοποιήσιμο σε χρονικό ορίζοντα που δεν ξεπερνάει τα δύο έτη. Τα δεδομένα υπάρχουν. Τα εργαλεία υπάρχουν. Η τεχνογνωσία υπάρχει. Αυτό που απαιτείται είναι η πολιτική βούληση να μετατραπεί η τυπική διαφάνεια σε ουσιαστική λογοδοσία.

Η ενεργοποίηση της ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ σηματοδοτεί μια ποιοτική μεταβολή στη σχέση κράτους-πολίτη. Ο πολίτης παύει να είναι παθητικός αποδέκτης αποσπασματικών και μη αξιοποιήσιμων πληροφοριών και αποκτά τη δυνατότητα πραγματικού ελέγχου της διαδρομής του δημόσιου χρήματος. Η δημοσιοποίηση μετατρέπεται σε γνώση και η γνώση σε εργαλείο δημοκρατικής εποπτείας.

Το διακύβευμα επομένως, είναι θεσμικό και πολιτικό: αν η διαφάνεια θα παραμείνει μια τυπική υποχρέωση ή αν θα εξελιχθεί σε ενεργό μηχανισμό λογοδοσίας, πρόληψης της διαφθοράς και ενίσχυσης της εμπιστοσύνης στους δημόσιους θεσμούς.

Η επιλογή είναι πολιτική.

Η ευθύνη είναι δημόσια.

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ,
ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ,
ΙΝΑΤ**

Βαγγέλης Κανούλας

Καθηγητής Τεχνητής Νοημοσύνης,
Πανεπιστήμιο Άμστερνταμ

Σπύρος Κασάπης

Μεταδιδακτορικός Ερευνητής
Αστροφυσικής, Πανεπιστήμιο Πρίνστον

Βασίλης Κωστάκης

Καθηγητής Τεχνολογικής Διακυβέρνησης
και Βιωσιμότητας, Τεχνολογικό
Πανεπιστήμιο του Τάλιν, Ερευνητής στο
Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ

Άρης Μαγκλάρας

Δρ. Ηλεκτρολόγος Μηχανικός και
Αρχιτέκτονας Λογισμικού

Γραμματή Πάντζιου

Καθηγήτρια Αλγορίθμων, Τμήμα
Μηχανικών Πληροφορικής και
Υπολογιστών, Πανεπιστήμιο Δυτικής
Αττικής

Δώρα Κοτσακά

Ερευνήτρια, Διδάκτορας Πολιτικής
Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Αθηνών.
Αναπληρώτρια Συντονίστρια ΙΝΑΤ

Ευγενία Φωτονιάτα

Δρ. Οικονομικής Επιστήμης, Οικονομικό
Πανεπιστήμιο Αθηνών.
Συντονίστρια ΙΝΑΤ